

ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан фінансового ринку України, зокрема, діяльність інститутів спільного інвестування, розглянуто динаміку зростання компаній з управління активами. Проведено аналіз доходності інвестування грошових коштів по різних напрямках.

Аннотация. Проанализировано современное состояние финансового рынка Украины, в частности, деятельность институтов совместного инвестирования, рассмотрена динамика роста компаний по управлению активами. Проведен анализ доходности инвестирования денежных средств по различным направлениям.

Annotation. The article deals with the current state of the financial market of Ukraine, in particular, the activities of collective investment institutions, the dynamics of growth of asset management companies. The analysis of return on investment of funds in various areas is made.

Ключові слова: компанія з управління активами, інститут спільного інвестування, фінансовий ринок.

У міжнародному фінансовому просторі ринок спільного інвестування розвивається значними темпами завдяки своїй високій доходності, перевагам в оподаткуванні, зниженні ризиків за рахунок диверсифікації активів та професійному управлінні інвестиційними ресурсами. Це дозволяє провідним країнам світу мобілізувати внутрішні ресурси для активізації інвестиційного процесу. Вітчизняні інвестиційні фонди є молодими фінансовими установами на українському ринку, якщо їх порівнювати, наприклад, з банками, проте вони мають позитивні тенденції розвитку. Саме тому актуальним є дослідження їх розвитку, оскільки вони можуть розвивати економіку країни за рахунок мобілізованих коштів як фізичних, так і юридичних осіб.

Ринок інститутів спільного інвестування (ІСІ), незважаючи на малий розвиток в Україні, не залишається поза увагою вітчизняних науковців, таких, як: П. Гориславець, С. Москвін, В. Козаченко, В. Вірченко та ін. [1 – 4].

Оскільки в нашій країні постійно змінюється законодавство, особливо яке регулює діяльність на фінансовому ринку, метою даного дослідження буде аналіз діяльності інститутів спільного інвестування на сучасному етапі на території України, порівняння з іншими учасниками даного ринку.

Завдання дослідження: розглянути нормативно-правову базу діяльності ІСІ, проаналізувати сучасні тенденції розвитку інститутів спільного інвестування.

Об'єктом дослідження є фінансовий ринок України.

Предметом дослідження є ІСІ, як доходні організації.

У 2001 р. набрав чинності Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" [5], відповідно до якого в Україні почали створюватися інститути спільного інвестування нового зразка. Слід зазначити, що інвестиційні фонди існують на теренах нашої держави з 1994 р., коли Указом Президента України "Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії" [6] було започатковано функціонування цих інституцій фінансового ринку. За рахунок цього громадяни України отримали змогу виходити на фондовий ринок з метою купівлі-продажу акцій, облігацій чи розміщення готівкових коштів. Проте в Україні інститути спільного інвестування відіграють малу роль у сфері залучення інвестицій у реальний сектор економіки.

Основними законодавчими актами, які регулюють як інвестиційну діяльність у сфері інвестування, тобто так чи інакше стосуються ІСІ, є:

Закон України "Про інвестиційну діяльність" [7];

Господарський кодекс України [8];

Закон України "Про режим іноземного інвестування" [9];

Закон України "Про захист іноземних інвестицій на Україні" [10];

Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" [11];

Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" [5];

Закон України "Про банки і банківську діяльність" [12] та ін.

Світова фінансова криза призвела до того, що з 2008 р. суттєво зменшились обсяги операцій фінансових інститутів, зокрема інститутів спільного інвестування, а структура їх активів змінилась на користь фінансових інструментів з порівняно низьким ступенем ризику. Саме тому особливої актуальності набуває проблема визначення перспектив розвитку пайових інвестиційних фондів в Україні.

Необхідно розглянути сучасний стан розвитку інститутів спільного інвестування. Загальним трендом вітчизняної індустрії управління активами у 2012 році було продовження кількісного зростання – за рахунок нових учасників (рис. 1) [13].

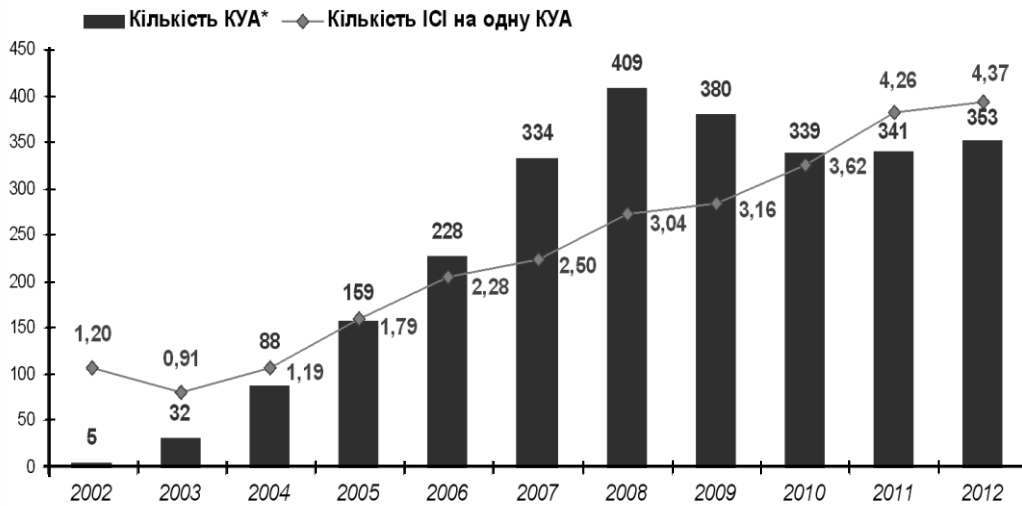

Рис. 1. Динаміка зростання компаній з управління активами (КУА) в Україні

Розглянувши дані на рис. 1, можна сказати, що ринок учасників ринку зростав до 2008 року, потім спостерігався спад кількості КУА. Світова економічна криза негативно позначилась на українському фінансовому ринку, він досі не може стабілізуватися.

Не дивлячись на перепади в кількості учасників ринку, кількість активів у розпорядженні ІСІ зростає (рис. 2). Це свідчить як про невпинний розвиток українського фінансового ринку, так і про збільшення довіри вкладників до ІСІ.

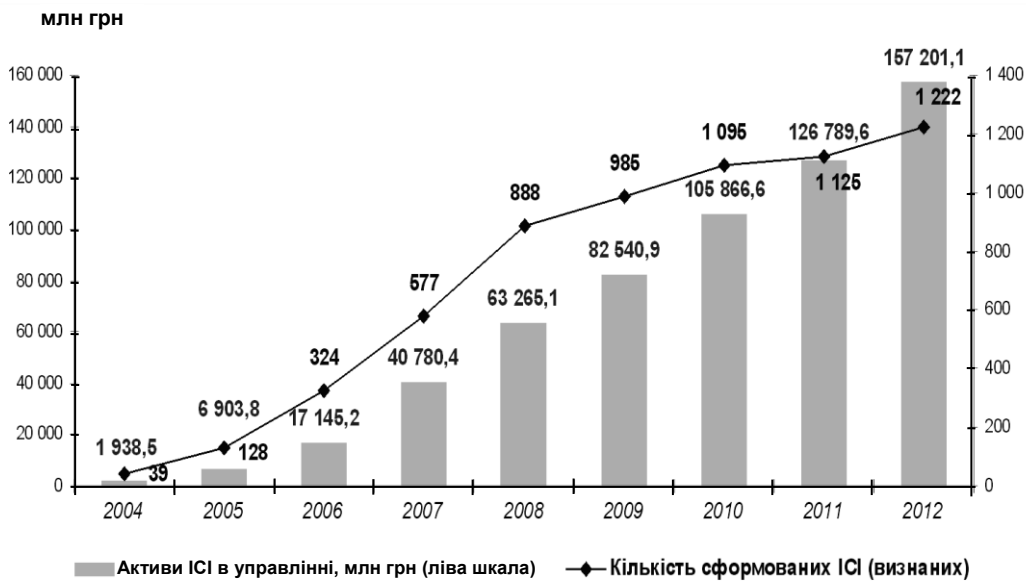

Рис. 2. Динаміка зростання активів, які перебувають в управлінні ІСІ в Україні [13]

Розглянувши розвиток інститутів спільного інвестування в Україні не можна говорити наскільки вони є затребувані населенням або особами порівняно з іншими напрямками інвестування. Необхідно побудувати графік прибутковості інвестування за різними напрямками (рис. 3) [13].

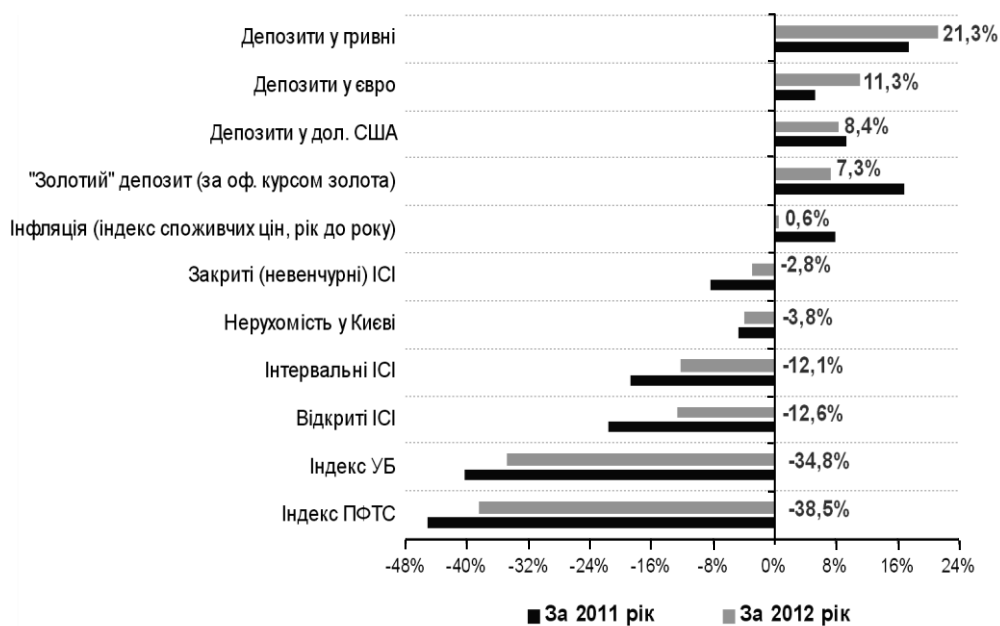

Рис. 3. Дохідність напрямів інвестування в Україні 2011 – 2012 рр.

Як видно на рис. 3, дохідність інвестування в інвестиційні фонди в Україні має від'ємний показник, проте він зменшується, що характеризує позитивні зміни в економіці держави.

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансовий ринок продовжує розвиватися, зокрема, вітчизняна індустрія з управління активами кількісно – за рахунок нових учасників, проте результативність інвестицій залишається не надто привабливою. Упродовж 2012 року тривав процес виходу з бізнесу одних КУА та відкриття інших. Активізувався він наприкінці року, напередодні змін регуляторних умов їхньої діяльності у 2013 році. Аналогічно розвивалися ситуація також з інститутами спільного інвестування. Врешті за рік загальна кількість компаній з управління активами, як і інститутів спільного інвестування, зросла.

Законодавча база, яка регулює загалом інвестиційну діяльність, та зокрема сферу інвестування продовжує змінюватись, удосконалюватись для успішного функціонування ІСІ в Україні. З 1 січня 2014 року вступить в силу новий ЗУ "Про інститути спільного інвестування", який знову змінить ситуацію на фінансовому ринку. Таким чином, аналіз ринку ІСІ необхідно проводити регулярно для виявлення змін, які слідують за зміною законодавства.

Наук. керівн. Єфремова Л. В.

Література: 1. Гориславець П. А. Динаміка розвитку відкритих інститутів спільного інвестування на тлі світової фінансової кризи / П. Гориславець, О. Бабяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.10. – С. 112–117. 2. Москвін С. Інвестиційний ринок України: передумови та проблеми формування у контексті світової фінансової кризи [Електронний ресурс] / С. Москвін. – Режим доступу : <http://www.ufin.com.ua>. 3. Козаченко В. Дослідження інститутів спільного інвестування в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / В. Козаченко, Л. Надвична, О. Михайловська. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66488.doc.htm. 4. Вірченко В. В. Фінансові інститути та їх роль у суспільно-економічному втворенні в умовах переходу до ринкової економіки / В. В. Вірченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 7. – С. 3–7. 5. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України № 2299-III від 15 березня 2001 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 21. – ст. 103. 6. Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії : Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55/94>. 7. Про інвестиційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. 8. Господарський кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 9. Про режим іноземного інвестування : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-93>. 10. Про захист іноземних інвестицій в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>. 11. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. 12. Про банки і банківську діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/anot/2121-14>. 13. Аналітичний огляд ринку ІСІ в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.uaib.com.ua:88/analituaib/publ_ici_quart/182563.html. 14. European Law Group [Electronic resource]. – Access mode : <http://europeanlawgroup.com.ua/ua/news/204/>.